Hukuk Bölümü 2007/53 E., 2007/358 K.

"İçtihat Metni"

Tuzla Belediye Başkanlığının 2.5.2006 tarih ve 319 tarihli Encümen kararı ile, davacı şirkete ait balıkçı teknelerinin, tersanede bakımının yapılmayıp, Tuzla Cami Mah. balıkçı barınağında 20 gündür tamir ve bakımının yaptırılarak işgal edildiğinden bahisle işgaliye bedeli olarak 2.100 YTL ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 22/a maddesi uyarınca 7.850 YTL olmak üzere toplam 9.950 YTL para cezası verilmiştir.

Davacı, sözkonusu işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 3. İDARE MAHKEMESİ; 31.5.2006 gün ve E: 2006/1748, K: 2006/1135 sayı ile, Davanın Davacı şirkete 9.950,00 YTL idari para cezası verilmesine ilişkin 2.5.2006 tarih ve 319 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açıldığı; 5326 sayılı Kabahatler Kanununun sistematiği ve gerekçesi dikkate alındığında, Kanunun yürürlüğe girdiği 1.6.2005

tarihinden itibaren açılacak bütün idari para cezası davalarında artık bu Kanunun uygulanmasının gerekeceği; bu durumda, dava tarihi itibariyle artık Kabahatler Kanunu kapsamında olan dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün bu Kanun hükümleri uyarınca adli yargı mercilerinin görev alanında bulunduğundan, davanın görev yönünden reddinin gerektiği; öte yandan, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 21.11.2005 tarih ve E:2005/76, K:2005/102 sayılı kararıyla da 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına giren ve bu kanunun yürürlüğe girdiği (1.6.2005) tarih itibariyle idari para cezasına karşı açılan davada Adli Yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiş olduğu; gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

TUZLA SULH CEZA MAHKEMESİ; 10.10.2006 gün ve E: 2006/86 Müt., K: 2006/132 Müt. sayı ile, tüm belge ve kayıtların incelenmesinden, itiraz eden şirkete ait, şirket tarafından yapılmış olan Balıkçı teknelerinin tersanede bakımının yapılmayıp Tuzla cami mah balıkçı barınağında 20 gündür tamir ve bakım yaptırılarak işgal edildiği görüldüğünden 2100 YTL işgaliye bedeli ve 2872 sayılı Çevre kanunun 22/a maddesi uyarınca 7.850 YTL olmak üzere toplam 9.950 YTL para cezasına Tuzla Belediye Başkanlığının 2.5.2006 tarih ve 0319 karar no.lu encümen kararı ile verildiğinin görüldüğü; 2872 ayılı Çevre Kanununun bazı hükümlerinin 26.4.2006 tarih ve 5491 sayılı kanun ile kaldırılmış ve değiştirilmiş olduğu; buna göre 2872 sayılı kanunun 22. inci maddesinin, 5491 sayılı kanunun 24. üncü maddesiyle iptal edilmiş olduğu; ayrıca idari cezalarda yetkiyi düzenleyen 2872 sayılı kanunun 24.üncü maddesi de 5491 sayılı kanun ile değiştirilmiş olduğu; bu değişiklikten sonra idari cezalarda yetkinin Çevre ve Orman Bakanlığına geçtiği; yine 2872 sayılı Kanunun 25.inci maddesi de idari yaptırımların uygulanması, tahsil usulü ve itirazı düzenlenmiş, bu maddenin de 5491 sayılı kanun ile değiştirilmiş olduğu; bu yeni düzenlemeye göre "İdari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde İdare Mahkemesinde dava açılabilir. "hükmünün bulunduğu, bu hükme göre iş bu davaya bakma yetkilerinin kaldırıldığı ve bu tür davalara idare mahkemelerinin bakacağının anlaşıldığı; buna göre, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 28/1-b maddesi uyarınca başvuru konusu kararının Sulh Ceza Mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, O.Cem ERBÜK, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 26.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..."açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olayda adli yargı yerince, görevsizlik kararı verildikten sonra, bir üst yazıyla görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi'nce yapılan başvurunun, 2247 sayılı Yasa'nın 14. ve 15. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, balıkçı teknelerinin, tersanede bakımının yapılmayıp, balıkçı barınağında 20 gündür tamir ve bakımının yaptırılarak işgal edildiğinden bahisle işgaliye bedeli olarak 2.100 YTL ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 22/a maddesi uyarınca 7.850 YTL olmak üzere toplam 9.950 YTL para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

9.8.1983 gün ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır" denilmiş; işlemin tesis edildiği anda, anılan Yasanın "Gemiler İçin Verilecek Cezalar" başlığını taşıyan 22. maddesinde; " Bütün sahillerimizde, karasularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında, liman ve körfezlerimiz, tabii ve suni göllerimiz ile akarsularımızda bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kirletme yasağına uymayan gemiler ile deniz vasıtalarına; (Değişik : "a" bendi; 19/06/1986 - 3301/4 md.) a) Balast tahliyesi yapan tankerlerden, 1 000 (dahil) gros tona kadar olanlara 5 milyon lira, 1 000 ila 5 000 (dahil) gros ton arasındakilere 10 milyon lira, 5 000 gros tondan fazla olanlara 50 milyon lira, (...

…) Para cezası verilir." hükmü ise 26.4.2006 tarih ve 5491 Nolu Kanun'un 24. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer taraftan; Kanunun, Kirletme yasağı" başlığını taşıyan 8. maddesinde, her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermenin, depolamanın, taşımanın, uzaklaştırmanın ve benzeri faaliyetlerde bulunmanın yasak olduğu, kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililerin kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirletenin, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü oldukları belirtilmiş; 20. maddesinde, idari nitelikteki cezalar sayılmış; işlemin tesis edildiği anda, anılan Yasanın 25. maddesinin birinci fıkrasında, idari cezalara karşı 7 gün içerisinde idare mahkemesine itiraz edilebileceği yolunda düzenleme mevcut iken, 1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi karşısında, Mahkememizce; Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesindeki, "Bu Kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır" yolundaki hüküm de dikkate alınarak, Kabahatler Kanunu'nun belirlediği ilke ve esaslara uyan diğer kanunlardaki idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırımlara karşı, Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılan davaların görüm ve çözümünde, adli yargı yerleri görevli kılınmış; bilahare, anılan Yasanın 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Ancak daha sonra, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 26.4.2006 günlü, 5491 sayılı Yasanın 17. maddesiyle değiştirilen 25. maddesinde, "Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak tanzim edilir. Bu tutanak denetleme elemanlarının bağlı bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir. Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idari yaptırım kararını verir. İdari yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

İdari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir. Dava açmış olmak idarece verilen cezanın tahsilini durdurmaz.

İdari para cezalarının tahsil usûlü hakkında 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

Ceza vermeye yetkili kurum ve merciler tarafından tahsil edilen idari para cezaları, Maliye Bakanlığından izin alınarak Bakanlıkça bastırılan ve dağıtılan makbuz karşılığında tahsil edilir.

Bu Kanuna göre verilecek idari para cezalarında ihlalin tespiti ve cezanın kesilmesi usûlleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolüne ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." denilmiştir.

Buna göre, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda belirtilen idari yaptırım kapsamındaki idari para cezalarına karşı açılacak davalarda idare mahkemesi genel görevli kılınmış, ancak idari para cezalarının tahsil usûlü hakkında Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, dava konusu edilen idari para cezasına ilişkin yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 13.5.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 2872 sayılı Yasa'nın 20. maddesine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Kaldı ki, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 31. maddesinde "(1)Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır" denilmiş olup, 2872 sayılı Yasa'da bu cezalara karşı idare mahkemesinde dava açılabileceğinin belirtilmesi karşısında, idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın; balıkçı teknelerinin, tersanede bakımının yapılmayıp, balıkçı barınağında 20 gündür tamir ve bakımının yaptırılarak işgal edildiğinden bahisle işgaliye bedeli olarak verilen 2.100 YTL'lik kısmına gelince:

Dava konusu işlemde, talep edilen bu miktarın yasal dayanağının hangi mevzuat olduğu, hesaplamanın nasıl yapıldığı belirtilmemiş; Encümen Kararının sonuç paragrafında da, sözkonusu bedelin 2872 sayılı Yasanın 22/a maddesi uyarınca verilen para cezasına dahil edilerek, toplam 9.950 YTL para cezası verildiği ifade edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 52 ve 57. maddelerinde İşgal Harcı'na ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, Konu başlıklı 52. maddesinde; " Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.

(Ek fıkra:3.3.2004-5101/3 md) 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eser, icra ve yapımların tespit edildiği kitap, kaset, CD, VCD ve DVD gibi taşıyıcı materyallerin birinci fıkrada bahsi geçen yerlerde satışına izin verilmez." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan; 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri Ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu Ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Vergi Mahkemelerinin görevleri" başlıklı 6. maddesinde ise; Vergi mahkemeleri'nin, a) Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları, b) (a) bendindeki konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları, c) Diğer kanunlarla verilen işleri, çözümleyeceği belirtildiğine göre; Encümen kararı ile, davacı şirkete ait balıkçı teknelerinin, tersanede bakımının yapılmayıp, Tuzla Cami Mah. balıkçı barınağında 20 gündür tamir ve bakımının yaptırılarak işgal edildiğinden bahisle işgaliye bedeli olarak istenilen miktara ilişkin uyuşmazlığın çözümünde, genel idari yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun 1. maddesi hükmüne göre, Uyuşmazlık Mahkemesi davaların çözümünde adli, idari ve askeri yargı yerleri arasında meydana gelen görev ve hüküm uyuşmazlıklarında görevli yargı yerini tayin etmekle yükümlü kılınmış olduğuna göre, görev uyuşmazlığı çıkaran yargı yerlerinin dışında kalsa bile Uyuşmazlık Mahkemesi bu durumda görevli yargı yerini belli etme yetkisine sahiptir. Çünkü Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacı, mahkemelerin görevini tayin eden yasa kurallarının, yargılama usulüne ve kamu düzenine ilişkin bulunması nedeniyle, davaya görevli olmayan mahkemelerce bakılmasını önlemektir.

Bu nedenle, davanın çözümü genel idari yargı yerlerine ait olduğundan, Sulh Ceza Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde GENEL İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile İstanbul 3. İdare Mahkemesi'nin 31.5.2006 gün ve E:2006/1748, K:2006/1135 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.